

není místa pro čistou podstatu umění, pro individuální tvůrčí schopnost. I když snad takto postihuje jistou část dnešní reality a zachycuje svět, kde se umělecké dílo stává čistě zbožím, je v tomto směru silným redukcionistou. Způsoby a cíle tvorby, typy vztahů, zkrátka vše to, co z jeho přístupu vyplývá, se týká samozřejmě také vědecké, akademické oblasti. To však autor článku v jeho závěru docela vtipně, s lehkou ironií obrací proti Bourdieuovi samotnému a poukazuje tak na jisté meze jeho přístupu. Pokud by nebyly, byl by Bourdieu dobrým obchodníkem-podvodníkem, nikoli sociologem.

Kniha zachycuje historii a vývoj sociologie trochu jiným způsobem, než známe. Použití textů samotných sociologů umožňuje využít knihu přímo jako zdroj prací, s nimiž lze dále pracovat, čerpat z nich a odkazovat na ně, jak je vidět z uvedených příkladů Merquiora a

Jenkinse. Kdo vše se stal či nestal součástí knihy (ať už jako autor či jako předmět zájmu), zda právem a proč, to by mohlo být předmětem diskusí. Z těch, kteří nebyli do knihy nijak zařazeni, bych přesto ráda připomněla významného německého sociologa tohoto století – Norberta Eliase. M. Albrow ho řadí mezi nejvýznamnější myslitele evropské tradice ve své knize věnované sociologii v Evropě. Podle ankety International Sociological Association, uspořádané v roce 1997 je Eliasova kniha *The Civilizing Process: Power and Civility* považována za jednu z deseti nejvlivnějších knih tohoto století, nejen proto mi alespoň zmínka o něm v knize chyběla.

Poslední poznámka: S knihou *The Classical Tradition in Sociology: The European Tradition* se můžete seznámit v knihovně Sociologického ústavu AV v Praze, kde je uložena.

Majda Rajčanová

Ruth Benedictová: Kulturní vzorce

Praha, Argo 1999, 223 s.

Klasických děl kulturní/sociální antropologie je do češtiny přeloženo stále poskrovnu. O to více potěší skutečnost, že jednu ze stěžejních prací americké kulturní antropologie, *Patterns of Culture* (1934) Ruth Benedictové, do češtiny poněkud nečekaně přeloženou jako *Kulturní vzorce* namísto „vzorce kultury“, vydalo na podzim loňského roku i pražské nakladatelství Argo.

O Ruth Benedictové, stejně jako o jejím učiteli Franzi Boasovi – po něm přejímá v roce 1931 vedení katedry antropologie na Kolumbijské univerzitě, by se dalo s trochou nadsázky říci, že ona a americká kulturní antropologie jedno jsou. V každém případě je však Benedictová spolu s Alfredem Luisem Kroeberem jedním z hlavních představitelů konfiguracionismu, teoretického směru kulturní antropologie, jehož základní premisou je, že kultura je založena na určitém organizačním principu – vzorci kultury – který v rámci daného systému plní jednak integrativní, a jednak selektivní funkci. Konfiguracionismus tvrdí, že podobně jako jednotlivci, tak i každé kultuře je vlastní určitá míra soudržnosti „myšlení“ a „jednání“. Vzorec kultury je v podstatě manifestací konfi-

gurace dané kultury, toho, jakým způsobem jsou vztahy mezi jednotlivými kulturními prvky organizovány.

Benedictová vychází z předpokladu, že znalost konfigurací jednotlivých kultur a odlišných intencí, které spočívají v „samých základech jejich institucí“ (s. 174) jsou nepostradatelné, pokud chceme pochopit ať už strukturu jednotlivých společností, nebo způsob myšlení jejich členů. A jelikož jsou moderní společnosti pro takovouto analýzu příliš složité, nezbývá než obrátit pozornost ke kulturám tradičním. Srovnávací výzkum takovéhoto jednotlivých společností nám může poskytnout obraz nejenom o univerzálních způsobech chování, ale především představu o kulturní determinaci lidského chování. To bylo ostatně hlavním cílem sepsání této práce.

Ruth Benedictová demonstruje své úvahy na příkladu tří rozličných kultur: kultury Zuñiů, pueblanů žijících v Novém Mexiku, obyvatel ostrova Dobu nacházejícího se u Nové Guineje, a Kwakiutlů z ostrova Vancouver na severozápadním pobřeží Ameriky. Život Zuñiů se vyznačuje zdrženlivostí, umírněností, sebeovládáním a skromností; vše prostupujícím motivem je přísná ritualizace společenského života. Pro Dobuany je oproti tomu charakteristické až paranoidní rysy osobnosti, vypěstované neu-